

Objelodanjivanje podataka Erste Bank AD Podgorica za 2019. godinu

SADRŽAJ

1. UVOD	Error! Bookmark not defined.
2. Finansijski iskazi (član 5 Odluke)	3
3. Strategija i politike upravljanja rizicima (član 6 Odluke)	3
4. Konsolidacija (član 7 Odluke)	Error! Bookmark not defined.
5. Sopstvena sredstva Banke (član 8 Odluke)	5
6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala (član 9 Odluke)	Error! Bookmark not defined.
7. Kreditni rizik (Član 10 Odluke)	Error! Bookmark not defined.
8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti (Član 11 Odluke)	Error! Bookmark not defined.
9. Rizik druge ugovorne strane (Član 12 Odluke)	Error! Bookmark not defined.
10. Operativni rizik (Član 13 Odluke)	16
11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica (Član 14 Odluke)	18
12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige (Član 15 Odluke)	18
13. Sekjuritizacija (Član 16 Odluke)	19
14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika (Član 17 Odluke)	19

1. UVOD

U skladu sa članom 104 Objelodanjivanje podataka Zakona o bankama („Službeni list Crne Gore”, br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) i članom 3 Odluke Centralne Banke Crne Gore o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka („Službeni list Crne Gore”, br. 02/12) , Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objelodanjuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju za 2019. godinu.

Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka.

Izveštaj se javno objelodanjuje na internet stranici Banke www.erstebank.me.

2. Finansijski iskazi (član 5 Odluke)

Finansijski iskazi koje čine: Izveštaj nezavisnog revizora, Iskaz o ukupnom rezultatu, Iskaz o finansijskoj poziciji, Iskaz o promjenama na kapitalu, Iskaz o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske iskaze, Banka objavljuje u posebnom dokumentu Finansijski izvještaji 31.12.2019 . i Izveštaj nezavisnog revizora na svojoj internet stranici www.erstebank.me.

3. Strategija i politike upravljanja rizicima (član 6 Odluke)

3.1 Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Strategija upravljanja rizicima je sveobuhvatna i ključni je koncept upravljanja rizikom Banke i to na način da se rizik identifikuje i procjenjuje, da se ovladava rizikom, tj. utiče na njegovo smanjenje, da se vrši praćenje rizika, kao i da se obezbijede ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima. Strategija podrazumijeva izbor pravaca, metoda i instrumenata za realizaciju poslovnih ciljeva Banke sa stanovišta upravljanja rizicima. Ona obezbjeđuje informacije korisne u procesu upravljanja rizicima tako što nastoji pružiti opšte principe, zadatke i zahtjeve za integrisano upravljanje rizicima.

Unutrašnji akti o upravljanju rizicima podrazumijevaju Strategiju upravljanja rizicima, Sklonost preuzimanju rizika (RAS), kao i pojedinačne politike i procedure upravljanja rizicima.

Banka je kroz strategije i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, obezbjeđujući tako usklađenost rizičnog profila Banke sa prihvatljivim nivoom rizika, odnosno sklonošću Banke ka rizicima. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima srazmjern je prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti Banke.

Banka je setom internih akata, usvojenih od strane Odbora direktora, uredila sistem upravljanja rizicima. Sveobuhvatni set internih akata, za čije sprovođenje su zaduženi izvršni direktori Banke i stručne službe Banke, čine Strategija upravljanja rizicima, politike i procedure upravljanja rizicima, procedure za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i ostali interni akti, i njima se detaljnije definišu:

- praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitka po osnovu kreditnog rizika;
- način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti;
- minimizacija uticaja na rezultat Banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika;
- efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprečavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika.
- efikasno upravljanje rizikom prevare po principu „nulte tolerancije“ prema prevarama.

Ovim aktima se nastoje pružiti opšti principi, zadaci i zahtjevi za integrisano upravljanje rizicima i njegovih važnih komponenti kako bi se u krajnjem ispunili zahtjevi za procjenom adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

Preuzimanje rizika ključna je uloga banke i značajna komponenta poslovnog modela Erste Banke, dok je adekvatnost kapitala osnovni preduslov takvog modela poslovanja. ICAAP u osnovi služi za procjenu o tome može li sebi Banka "priuštiti" preuzete rizike upoređujući rizičnost portfelja (uključujući sve vrste rizika) sa

kapitalom Banke, odnosno potencijalom za pokriće (Coverage potential). ICAAP okvir je osmišljen na način da podrži upravljanje rizicima Banke i upravljanje kapitalom, kako bi Banka u svakom trenutku imala dovoljan nivo kapitala koja odražava profil rizičnosti Banke te karakteristike i pravce kretanja njenog portfelja.

Strategija upravljanja rizicima I RAS jasno određuju ukupne visine svih vrsta rizika koje Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisane sklonosti ka rizicima predstavljaju preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima. Efikasno upravljanje rizicima podrazumijeva identifikaciju, procjenu, mjerenje i kontrolu izloženosti prema svim rizicima uz istovremeno optimiziranje preuzetih rizika radi ostvarenja svih bančnih poslovnih planova.

Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila i promjena u profilu rizičnosti Banke.

To, između ostalog, uključuje određivanje:

- vrste i uzroka rizika;
- odgovornosti za upravljanje pojedinom vrstom rizika;
- mjerenje i upravljanje pojedinim rizikom.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS - Risk Appetite Statement) definiše maksimalni nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi se postigli ciljevi poslovanja, u obliku osnovnih pokazatelja rizika, te ključnih principa rizika. RAS ne bi trebalo da bude postavljen posebno, već treba da uzme i u obzir postojeće strateške i poslovne planove, planove rizika i kapitala, kao i saznanja stečena u okviru integrisanog upravljanja rizicima.

RAS predstavlja značajno i obavezujuće ograničenje poslovnih aktivnosti u okviru ukupne sklonosti preuzimanju rizika kroz okidače odobrene od strane Odbora direktora.

RAS predstavlja stratešku izjavu na nivou Banke, te služi kao početna tačka za implementaciju okvira ograničavanja rizika. Svaku Izjavu o sklonosti upravljanja rizicima (RAS) mora odobriti Odbor direktora Banke.

Banka definiše svoju strategiju rizika i sklonost preuzimanju rizika kroz godišnji proces planiranja kako bi se osigurala usklađenost ciljanih nivoa rizika, kapitala, likvidnosti i učinka.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika (RAS) Banke:

- sastoji se od ključnih pokazatelja rizika koji pružaju kvantitativne smjernice za upravljanje povraćajem u odnosu na rizik,
- sadrži kvalitativne izjave u obliku ključnih principa rizika i dio su smjernica upravljanja rizicima,
- postavlja granice za postavljanje limita i ciljanih vrijednosti, i
- ključan je faktor u procesu godišnjeg strateškog planiranja pružajući cjelovit pogled na kapital, likvidnost, te povraćaj u odnosu na rizik.

Banka je identifikovala i definisala ključne rizike kojima je izložena u svom poslovanju i to:

kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik, rizik likvidnosti, rizik zemlje, rizik reputacije, rizik usklađenosti, rizik koncentracije, rezidualni rizik koji proilazi iz tehnika mitigacija kreditnog rizika, strateški/ poslovni/ rizik, makroekonomski rizik i sistemski rizik.

3.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Odboru direktora Banke i izvršnim direktorima Banke, koji obavljaju svoju funkciju u skladu sa projektovanim poslovnim ciljevima i strategijom o preuzimanju i upravljanju rizicima Banke.

Izvršni direktori Banke odgovorni su za sprovođenje funkcije kontrole i nadgledanja procesa upravljanja rizicima Banke, za implementaciju i poštovanje akata usvojenih od strane Odbora direktora Banke. Funkcija izvršnih direktora Banke podržana je od strane nekoliko nezavisnih tijela koji su uspostavljeni kako bi operativno izvršavali funkciju kontrole i sproveli strateška zaduženja.

Sektor upravljanja rizicima je organizovan na način da se efikasno upravlja svim materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pri čemu je fokus stavljen na upravljanje kreditnim rizikom fizičkih lica, rizikom likvidnosti, tržišnim rizicima, rizikom prevare.

Za upravljanje kreditnim rizikom pravnih lica prema novoj organizacionoj strukturi zadužena je Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih lica, dok se praćenje i upravljanje operativnim rizicima odvija u okviru Službe za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost.

Sektor upravljanja rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Odboru direktora Strategiju i politike, procedure i metodologije iz dijela rizika likvidnosti, tržišnih rizika, rizika prevare kao i kreditnog rizika fizičkih lica, razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih lica definiše i predlaže na usvajanje Odboru direktora politike i procedure, vrši identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela kreditnog rizika pravnih lica.

Služba za upravljanje operativnim rizicima i informacionu sigurnost definiše i predlaže na usvajanju Odboru direktora politike, pravilnike i procedure, vrši identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela upravljanja operativnim rizicima.

3.3 Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenja rizika

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je i za sistem izvještavanja sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljanje odgovarajuće baze podataka.

Izvještaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, mjerama izloženosti tržišnom riziku, racijama likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, itd. Izvještaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, sedmičnom, mjesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtjevima istih.

Sistemi mjerenja rizika su sastavni dio politika i ostalih internih akata kojima je uređen sistem upravljanja rizicima. Oni su u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, dio su interne metodologije koja je u skladu sa bazelskim standardima i dobrom bankarskom praksom.

Kao dio sistema upravljanja rizikom, Banka je usredsređena na aktivno ublažavanje rizika putem uzimanja kolaterala kao sredstva obezbjeđenja i umanjenja izloženosti kreditnom riziku. Banka uzima što je više moguće kolaterala, što direktno zavisi od tekuće tržišne situacije, kao i od poslovne konkurencije. Prilikom prihvatanja instrumenata kreditne zaštite, Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Prihvatanje i vrednovanje instrumenata kreditne zaštite, kao i upravljanje njima, detaljno je objašnjeno u Katalogu kolaterala.

3.4 Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima je uređeno i odgovarajućim internim aktima na nivou Erste banke. Značajni interni akti Banke su: Strategija upravljanja rizicima, Strateški plan za upravljanje kapitalom, Kreditne politike i načela, Politika za upravljanje rizikom likvidnosti, ICAAP politika i procedura, Politika za upravljanje rizikom zemlje, Pravilnik o upravljanju tržišnim rizicima. i dr.

4. Konsolidacija (član 7 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica nije matično pravno lice, te stoga nema obavezu da javno objelodani informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju u smislu člana 7. Odluke o javnom objelodanjivanju podataka.

5. Sopstvena sredstva Banke (član 8 Odluke)

Sopstvena sredstva Banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, čini zbir osnovnog kapitala (osnovni elementi sopstvenih sredstava) i dopunskog kapitala (dopunski elementi sopstvenih sredstava), umanjen za odbitne stavke od sopstvenog kapitala.

Elementi osnovnog kapitala Banke su:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove;
- iznos dobiti u tekućoj godini, uz saglasnost Skupštine akcionara.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital:

- nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- subordinisani dug;
- hibridni instrumenti;
- revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu Banke.

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava su:

- gubitak iz prethodnih godina;
- gubitak iz tekuće godine;
- nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- manje obračunate rezervacije za potencijalne gubitke, utvrđene u postupku kontrole;
- iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke Crne Gore.

Na dan 31.12.2019. godine, struktura sopstvenog kapitala Banke prikazana je u tabeli koja slijedi:

I/A	Osnovni elementi sopstvenih sredstava	Pozicija	Iznos
1.	Uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	1	5.339
2.	Naplaćene emisione premije, isključujući emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	2	1.571
3.	Rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)	3	300
3.a	Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditni	3a	
4.	Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	4	66.926
5.	Dobit u tekućoj godini (ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl 4 Odluke o adekvatnosti kapitala)	5	
6.	Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka	6	
7.	Ukupno (pozicije 1+2+3+3a+4+5+6)	7	74.136
I/B	Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
1.	Gubitak iz prethodnih godina	8	
2.	Gubitak iz tekuće godine	9	
3.	Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	10	2.245
4.	Nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući povlašćene kumulativne akcije	11	
5.	Nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti	12	
6.	Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja	13	2.148
7.	Iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke	14	
8.	Ukupno (pozicije 8+9+10+11+12+13+14)	15	4.393
I/C	Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 7-15)	16	69.743
II/A	Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
1.	Nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija	17	
2.	Naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija	18	
3.	Iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne fizikom ponderisane aktive	19	
4.	Subordinisani dug (za koji su ispunjeni uslovi iz člana 6 Odluke)	20	
5.	Hibridni instrumenti (za koje su ispunjeni uslovi iz člana 7 Odluke)	21	
6.	Revalorizacione rezerve	22	
7.	Ukupno (pozicije 17+18+19+20+21+22)	23	0
II/B	Odbitne stavke pri izračunu dopunskog kapitala		
1.	Stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije	24	
2.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijedjeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital	25	
3.	Ukupno (pozicije 24+25)	26	0
II/C	Dopunski kapital (dopunski elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke, pozicija 23-26)	27	0
II/D	Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva član 8 Odluke	28	0
III A	Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva)prije odbitnih stavki	29	69.743
III/B	Odbitne stavke od sopstvenih sredstava		
1.	Direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	30	
2.	Ulaganje banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije	31	
3.	Direktna ili indirektna ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koja nijesu obuhvaćena tačkom 2 ovog stava ukoliko prelazi 10% iznosa sop	32	
4.	Direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije	33	
5.	Iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću koji prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	34	
6.	Iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjena koja se vrše u skladu sa članom 9 Odluke	35	
7.	Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljene pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim licima koja	36	
8.	Potraživanja i potencijalne obaveze obezbijedjene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama iz Priloga 1 Odluke	37	
9.	Iznos izloženosti po osnovu sekuritizacionih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojim se uređuje sekuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.	38	
III/C	Ukupno odbitne stavke od sopstvenih sredstava (pozicije 30+31+32+33+34+35+36+37+38)	39	0
IV	Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	40	69.743
V	Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava (pozicija 39)	41	0
VI	Osnovni kapital po potrebi umanjen stav 3 člana 9 Odluke	42	69.743
VII	SOPSTVENA SREDSTVA (Osnovni kapital +Dopunski kapital) (V+VI)	43	69.743

6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala (član 9 Odluke)

Banka je uspostavila proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP-Internal capital adequacy assesment process). Uspostavljeni ICAAP usklađen je sa standardima Erste Grupe i regulativom Centralne banke. U postupak procjene adekvatnosti internog kapitala uključene su sljedeći organi i organizacione jedinice Banke: Kolegijum izvršnih direktora, Odbor direktora Banke, Sektor upravljanja rizicima i dr. organizacione jedinice.

Kolegijum izvršnih direktora

odgovoran je za ICAAP na nivou Banke, pri čemu se u obzir uzimaju specifičnosti Banke i njen profil rizičnosti. KID je takođe odgovoran za uspostavljanje načela i standarda procjene adekvatnosti internog kapitala uz osiguranje zadovoljavajuće kapitalne pokrivenosti uzimajući u obzir procjenu adekvatnosti internog kapitala.

Odbor direktora Banke

daje saglasnost KID-u na strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima Banke sa definisanim potrebnim internim kapitalom i njegovom alokacijom na pojedine rizike kojima je ili kojima bi Banka mogla biti izložena. Isto tako daje saglasnost KID-u na strukturu postupka procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala, te osigurava stratešku svrhu ICAAP-a. Usvaja RAS i Strategiju upravljanja rizicima Banke.

Sektor upravljanja rizicima

Sektor upravljanja rizicima regularno revidira ICAAP i usklađuje taj proces sa grupnim i regulatornim standardima i razvija ga na nivou Banke u skladu sa svim zakonskim propisima i načelima dobrog poslovanja. Sektor upravljanja rizicima je i odgovoran za procjenu materijalnosti određenih rizika, kao i za upravljanje ili analiziranje svake pojedine vrste rizika u skladu sa uspostavljenom organizacionom strukturom Banke. Sektor upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa saraduje i s drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

Metode i procedure kojima banka procjenjuje materijalnost rizika

ICAAP služi za procjenu adekvatnosti bančinog kapitala. U postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno sve rizike koji postoje u svim procesima i sistemima Banke na nivou portfolija i pojedinog proizvoda. Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihove izloženosti je zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika, a koji su svojstveni pojedinim poslovima, proizvodima i aktivnostima.

Procjena materijalnosti rizika (RMA) određuje materijalnost rizika, te prema tome i profil rizika u Banci. Dodatne smjernice za procjenu materijalnosti rizika prikazane su na sljedećoj slici:

RMA je godišnji proces čija je svrha sistematsko identifikovanje novih i procjena postojećih rizika na nivou Banke. Kao takav, RMA je integrisani dio ICAAP-a te ga viši menadžment koristi kao upravljački alat.

Procjena materijalnosti rizika se bazira na sljedećim karakteristikama određene vrste rizika:

- metode mjerenja rizika
- upravljanje i kontrola rizika
- trenutni i budući indikatori procjene materijalnosti rizika, te ukupna procjena materijalnosti rizika
- obuhvat rizika unutar ICAAP procesa.

Analiza koja stoji iza procjene koristi se za poboljšanje prakse upravljanja rizicima i dalje smanjivanje izloženosti riziku. Takođe, procjena se koristi i u konstruisanju i definisanju Strategije rizika i Izjave o sklonosti preuzimanju rizika. Zaključci i preporuke Procjene materijalnosti rizika razmatraju se u kreiranju i odabiru scenarija u sklopu sveobuhvatnog i reverznog testiranja otpornosti na stres.

Konačni profil rizika Banke formira se konačnom ocjenom za pojedinu vrstu rizika. Za određene vrste rizika definisani su kvantitativni indikatori koji su prošireni kvalitativnim izvještajem. Vrste rizika koje ne mogu biti procijenjene u potpunosti putem kvantitativnih indikatora procjenjuju se korišćenjem kvalitativne analize ili praktičnog vodiča.

Kombinacija sveobuhvatne kvantitativne i kvalitativne analize dovodi do konačnih ocjena koje definišu materijalnost svake vrste rizika i formiraju ukupni profil rizičnosti unutar Banke. Dodatno, uz trenutni status, RMA takođe pruža informacije o očekivanom budućem razvoju rizičnosti (jednogodišnji horizont).

Materijalnost rizika u Banci razvrstana je u sljedeće kategorije:

- **Visok:** kritične vrste rizika prema poslovnom modelu Banke. Rizici koji nisu ili nisu još materijalni u smislu veličine, ali njihov potencijalni uticaj na održivost Banke može biti značajan.
- **Srednji:** značajna izloženost riziku, ali postoji robustan proces kontrole i smanjivanja izloženosti riziku.
- **Nizak:** postoji izloženost riziku, ali je nematerijalna u odnosu na ukupnu izloženost riziku i postojeći kapital, te postoji adekvatan menadžerski i kontrolni okvir.
- **Beznačajan:** Banka nije izložena riziku, odnosno proizvod ili usluga nije ponuđena klijentima.

Ključni elementi upravljačkog okvira su:

Procjena	Izloženost	Materijalnost	Upravljački okvir (Ključni elementi)
Visok	Da	Materijalan	<ul style="list-style-type: none"> – pojačan fokus menadžmenta na limitse/ controlse (ovisno o prirodi rizika) – testiranje otpornosti na stres/ osjetljivost – upravljanje / procesi – podatci / sistem (izvještavanje) – dokumentacija (politike, procedure itd.)
Srednji	Da	Materijalan	<ul style="list-style-type: none"> – limiti/ kontrole – upravljanje / procesi – podatci / sistem (izvještavanje) – dokumentacija (politike, procedure itd.)
Nizak	Da	Nematerijalan	<ul style="list-style-type: none"> – podatci / sistem (izvještavanje) – dokumentacija (politike, procedure itd.)
Beznačajan	Ne	Nematerijalan	– nije relevantno

Rizik se smatra materijalnim ako njegova materijalizacija ili izostavljanje značajno mijenja ili utiče na adekvatnost kapitala, profitabilnost ili kontinuitet Banke iz ekonomske perspektive, nezavisno o primijenjenom računovodstvenom postupku.

U slučaju da je rizik procijenjen “**Visok**” primjenjuju se sljedeći principi:

- Okvir za upravljanje rizikom predstavlja okvir sa povećanim fokusom menadžmenta na limite i kontrole.
- Nadgledanje i kontrola da li bi izloženost prema riziku unutar limita trebala biti osigurana češće nego što regularni upravljački proces predviđa. Frekvencija zavisi od prirode rizika (npr. dnevni izvještaj za rizik likvidnosti).
- Dodatno, ranjivost Banke prema određenoj vrsti rizika trebala bi biti procijenjena korišćenjem testiranja otpornosti na stres i analize osjetljivosti kako bi se osigurala sposobnost Banke da izdrži izloženost riziku u stresnim situacijama.

U slučaju da je rizik procijenjen “**Srednji**” primjenjuju se sljedeći principi:

- Okvir za upravljanje rizikom uključuje (i) politike/procedure i principe za upravljanje rizikom, (ii) konzistentno utvrđene limite u sklopu Banke sklonosti za preuzimanje rizika i (iii) kontrole koje osiguravaju pravovremenu i kontinuiranu identifikaciju, mjerenje, praćenje upravljanje i ublažavanje rizika.
- Okvir za upravljanje rizikom znači da u slučaju prekoračenja limita postoji definisan proces koji dovodi do eskalacije i adresiranja uz odgovarajuću proceduru.

U slučaju da je rizik procijenjen “**Nizak**” primjenjuju se sljedeći principi:

- Okvir za upravljanje rizikom predstavlja minimalne standarde koji osiguravaju adekvatno/prikladno identifikovanje i upravljanje rizikom (mjerenje, procjena i izvještavanje).
- Minimalni standardi sastoje se od potrebne infrastrukture koja uključuje podatke, politike i procedure ili bilo koji relevantni dokument koji je u skladu sa internim upravljanjem, a koji je adekvatan za upravljanje rizicima prema regulatornim i internim zahtjevima.

Nivo sofisticiranosti i obuhvat upravljanja i kontrole rizika je sljedeći ključni činilac procjene materijalnosti rizika, jer putem efikasnog upravljanja i kontrole rizika Banka može značajno uticati na materijalnost rizika sa smanjenjem uticaja rizičnih faktora na pojedini rizik. Banka u pravilu rizik prihvata, umanjuje, izbjegava, prenosi na druge subjekte ili na drugi rizik, pri čemu je evidentno da nedostatak adekvatne kontrole i upravljanja pojedinim rizikom može dovesti do povećanja materijalnosti određenog rizika za Banku.

Obuhvat unutar ICAAP-a predstavlja jasnu definiciju uključivanja pojedinog rizika unutar ICAAP procesa, a što može biti putem povećanja kapitalnog zahtjeva (direktno ili indirektno kroz uključivanje u okviru testiranja otpornosti na stres) ili putem upravljačkih i kontrolnih mehanizama.

Nadalje, putem ICAAP-a, Banka sprovodi i planiranje internog kapitala. Planiranje internog kapitala osigurava održavanje takvog nivoa kapitala koji može potpuno podržati faktore poput očekivanog rasta plasmana, budućih izvora sredstava i korišćenja njima, politiku dividendi kao i svaku promjenu minimalnog iznosa osnovnog kapitala.

Cilj ICAAP-a je jasno definisanje i održavanje takvog nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Proces procjene adekvatnosti internog kapitala čine:

- Utvrđivanje materijalne značajnosti rizika: proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) za polaznu pretpostavku ima procjenu materijalnosti rizika kojima je Banka izložena kako bi se utvrdila potreba za izračun kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike. Pri procjeni materijalnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Preuzeti rizici se dijele na značajne, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće i na rizike koji ne treba da imaju kapitalno pokriće, odnosno rizike za koje nije potrebna kapitalna zaštita, budući da su procijenjeni kao nematerijalni.
- Obračun potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike: za obračun potrebnog kapitala za pojedinačne rizike, Banka koristi metode propisane za obračun minimalnih kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja. Banka sljedeće rizike ocjenjuje kao materijalno značajne, te za njih obračunava potrebni interni kapital:
 - kreditni rizik – za kreditni rizik upotrebljava se RWA u skladu sa STB pristupom propisanim od strane CBCG
 - kamatni rizik – za izračun potrebnog kapitala za kamatni rizik koristi se metodologija koja je bazirana na pomjeranju krive prinosa za +/- 200 bazičnih poena
 - devizni rizik – za izračun potrebnog kapitala za devizni rizik koristi se GAP i scenariji
 - rizik ulaganja u dužničke HoV – koristi se opšta metoda
 - operativni rizik – kapitalni zahtjev za operativni rizik računa se na osnovu jednostavnog pristupa.
 - rezidualni rizik i rizik koncentracije – koristi se testiranje otpornosti na test
 - rizik zemlje – za izračun potrebnog kapitala za ovaj rizik koristi se STB pristup
- Određivanje ukupnog internog kapitala uključujući i scenarija testnog testiranja
- Poređenje iznosa kapitala izračunatog u skladu sa regulatornim zahtjevima i iznosa potrebnog internog kapitala.

Profil rizika Banke predstavlja osnovu za izračun visine potrebnog internog kapitala. Profil rizičnosti Banke definisan je kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla zacrtane strategijske ciljeve. Ukupan apetit za rizik determinisan je na način koji omogućava percepciju Banke kao stabilne, savremene i sigurne finansijske institucije od strane klijenata, deponenata, povjerilaca, vlasnika i ukupne privrede.

Profil kreditnog rizika direktno zavisi od uspješnosti upravljanja kreditnim rizikom i apetita po kreditnom riziku, koji predstavlja prihvatanje ukupne izloženosti kreditnom riziku koja omogućava postizanje zacrtanih strategijskih ciljeva, u smislu postizanja planiranih rezultata, uz održavanje odgovarajućeg stepena pokrića portfelja rezervama i ciljnog nivoa adekvatnosti kapitala. Shodno tome, profil rizičnosti kod izloženosti kreditnom riziku određuje se na osnovu sveobuhvatne analize kreditnog portfolija po različitim osnovama: troškovima rizika, nekvalitnim kreditima, industrijama, izloženosti na pojedinačnoj osnovi itd.

Profil kamatnog rizika – apetit za kamatni rizik je umjeren, odnosno svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica kamatonosne prirode izvora i plasmana Banke. Profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Kamatonosne izloženosti Banke na dan 31.12.2019. bile su u okviru propisanih limita.

Profil valutnog rizika - apetit za valutni rizik je veoma nizak. Banka ima konzervativne limite za neto otvorene pozicije po pojedinim valutama i agregatnu deviznu poziciju. Shodno tome, profil valutnog rizika nastaje kao posljedica neto otvorenih pozicija u stranim valutama koje se održavaju na niskom nivou i zadovoljavaju potrebe poslovanja u stranim valutama.

Profil cjenovnog rizika – apetit za cjenovni rizik je umjeren, s obzirom na to da Banka investira isključivo u državne dužničke hartije od vrijednosti i to za potrebe obezbjeđivanja sekundarne likvidnosti.

Profil operativnog rizika - profil operativnog rizika predstavlja dokumentovani prikaz svih operativnih rizika kojima je Banka bila izložena u svom poslovanju. Banka je uspostavila aktivan proces upravljanja i mitigacije operativnih rizika koji su značajni za Banku, u cilju smanjenja profila operativnog rizika. U sklopu tog procesa Banka je identifikovala ključne indikatore operativnog rizika koji predstavljaju osnovne pokazatelje izloženosti Banke operativnom riziku, odnosno pokazatelje profila operativnih rizika. Služe da upozore Banku na promjene nivoa rizika koji bi mogli izazvati potencijalna negativna dejstva.

Na dan 31.12.2019. potreban kapital izračunat u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala za kreditni rizik je iznosio 29.649 hilj; potreban kapital za tržišne rizike je iznosio 0 hilj.; potreban kapital za operativni rizik je iznosio 4.738 hilj.; potreban kapital za rizik zemlje je iznosio 497hilj. i potreban kapital za ostale rizike 1.191hilj. EUR. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2019. iznosio je 20,18% (u proračun nije uključena dobit za 2019. godinu, ako se u proračun uključi ovaj iznos tada bi koeficijent solventnosti iznosio 22.73%). Takođe, u projekcijama na trogodišnjem nivou, došlo se do zaključka da Banci prema trogodišnjem planu nijesu potrebni eksterni izvori dokapitalizovanja, već će iz sopstvene profitabilnosti podržavati rast rizikom ponderisane aktive uz zadržavanje visoke kapitalizovanosti, tj. koeficijenta solventnosti koji će biti na većem nivou nego što je zakonski minimum.

7. Kreditni rizik (Član 10 Odluke)

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nijesu naplaćena o roku dospjeća, bez obzira koliko je prošlo od tog roka.

Erste banka obračunava ispravke vrijednosti/rezerve za kreditne gubitke u skladu s važećom regulativom – Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama i internim aktima.

U tabeli je dat prikaz ukupnog iznosa izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti.

Redni br.	Vrsta izloženosti	Prosječna neto izloženost tokom 2019	Ukupna neto izloženost na 31.12.2019
1	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	145.878	143.634
2	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	6.654	4.875
3	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima		
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama		
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama		
6	Izloženosti prema institucijama	36.899	46.599
7	Izloženosti prema privrednim društvima	86.495	96.242
8	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	143.457	155.218
9	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	152.639	159.548
10	Dospjela nenaplaćena potraživanja	1.028	1.055
11	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika		
12	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom		
13	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove		
14	Ostale izloženosti	1.744.346	1.884.246
	Ukupno	2.317.396	2.491.417

Vrsta izloženosti	Opština															Ukupna neto izloženost na 31.12.2019
	Podgorica	Nikšić	Bar	Pljevlja	Bijelo Polje	Rožaje	Berane	Ulcinj	Herceg Novi	Cetinje	Budva	Tivat	Kolašin	Kotor	Ostalo*	
Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	143.634															143.634
Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	4.875															4.875
Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima																0
Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama																0
Izloženosti prema međunarodnim organizacijama																0
Izloženosti prema institucijama	36														46.563	46.599
Izloženosti prema privrednim društvima	81.136	182	8.619		222	3.972					794			1.095	222	96.242
Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	61.463	24.342	8.656	10.226	9.159	5.253	9.082	1.980	5.491	4.569	4.444	3.947	1.668	4.736	202	155.218
Izloženosti obezbijedene nepokretnostima	103.129	10.358	10.345	2.769	3.682	2.428	1.638	1.486	3.227	2.354	8.937	2.593	211	5.372	1.019	159.548
Dospjela nenaplaćena potraživanja	406	184	74	23	39	14	23	50	65	30	41	20	5	48	33	1.055
Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika																0
Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom																0
Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove																0
Ostale izloženosti	25.552	140	557	24	60	166	14	96	93	158	249	276		68	1.856.793	1.884.246
Ukupno	420.231	35.206	28.251	13.042	13.162	11.833	10.757	3.612	8.876	7.111	14.465	6.836	1.884	11.319	1.904.832	2.491.417

Pregled izloženosti prema vrsti djelatnosti

Redni br.	Vrsta izloženosti	Trgovina	Građevinarstvo	Proizvodnja	Rudarstvo	Ostalo*	Ukupna neto izloženost na 31.12.2019
1	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama					143.634	143.634
2	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave					4.875	4.875
3	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima						0
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama						0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama						0
6	Izloženosti prema institucijama					46.599	46.599
7	Izloženosti prema privrednim društvima	36.336	17.694	8.732	5.517	27.963	96.242
8	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	2.019	456	386		152.357	155.218
9	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	25.727	9.972	5.886		117.963	159.548
10	Dospjela nenaplaćena potraživanja	23	2	2		1.028	1.055
11	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika						0
12	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom						0
13	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove						0
14	Ostale izloženosti	4.326	649	334		1.878.937	1.884.246
	Ukupno	68.431	28.773	15.340	5.517	2.373.356	2.491.417

Pregled izloženosti prema dospijeću

Redni br.	Vrsta izloženosti	Preostalo dospijeće	Neto izloženost	Ukupna neto izloženost na 31.12.2019
1	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	Dugoročno	78.595	143.634
		Kratkoročno	65.039	
2	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	Dugoročno	4.875	4.875
		Kratkoročno		
3	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
6	Izloženosti prema institucijama	Dugoročno		46.599
		Kratkoročno	46.599	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	Dugoročno	35.515	96.242
		Kratkoročno	60.727	
8	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	Dugoročno	139.131	155.218
		Kratkoročno	16.087	
9	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	Dugoročno	132.467	159.548
		Kratkoročno	27.081	
10	Dospjela nenaplaćena potraživanja	Dugoročno	525	1.055
		Kratkoročno	530	
11	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
12	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
13	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove	Dugoročno		0
		Kratkoročno		
14	Ostale izloženosti	Dugoročno	24.682	1.884.246
		Kratkoročno	45.402	
		Nerazvrstano*	1.814.162	
Ukupno			2.491.417	2.491.417

Pregled nekvalitetnih kredita i izdvojenih rezervi prema značajnim privrednim djelatnostima

Značajne privredne djelatnosti	Nekvalitetni krediti	Rezerve	% Rezervi
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	336	245	72,92%
Trgovina	2.746	2.568	93,52%
Građevinarstvo	67	62	92,54%
Ostalo	11.338	7.847	69,21%
Ukupno	14.487	10.722	74,01%

Iznosi nekvalitetnih kredita, rezervi i dospjelih nenaplaćenih potraživanja, posebno iskazane, podijeljene na značajna geografska područja.

Izloženost	Geografsko područje									Ukupna neto izloženost
	Centralna regija			Primorje			Sjeverna regija			
	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	Outstanding	Rezerve	Neto izloženost	
Nekvalitetni krediti	8.372	5.667	2.705	2.889	2.168	721	3.225	2.886	339	3.765

Izloženost	Geografsko područje			Ukupno dospjela potraživanja
	Centralna regija	Primorje	Sjeverna regija	
Dospjela potraživanja nenaplaćena	643	308	104	1.055

Promjene u rezervacijama za nekvalitetnu aktivu

Opis rezervi	Početno stanje 01.01.2019	Promjene tokom 2019	Završno stanje 31.12.2019
Obračunate rezerve za izloženosti klasifikovane u C i niže kategorije	11.439	1.030	12.469

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti (Član 11 Odluke)

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vrši se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka. Banka za banke i zemlje koristi kreditne rejtinge agencije Standard & Poors.

Iznosi izloženosti prije i nakon primjene tehnike ublažavanja kreditnog rizika:

Redni br.	Vrsta izloženosti	Izloženost prije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika	Izloženost poslije primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika
1	Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama	143.634	143.634
2	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	4.875	4.875
3	Izloženosti prema administrativnim tijelima i nekomercijalnim preduzećima		
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama		
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama		
6	Izloženosti prema institucijama	46.599	46.599
7	Izloženosti prema privrednim društvima	96.242	96.242
8	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	155.218	155.218
9	Izloženosti obezbijedene nepokretnostima	159.548	159.548
10	Dospjela naplaćena potraživanja	1.055	1.055
11	Izloženosti koje pripadaju kategoriji visokog rizika		
12	Izloženosti prema instit. ili pred. sa kratk. bonitetnom ocjenom		
13	Izloženosti po osnovu ulaganja u investicione fondove		
14	Ostale izloženosti	1.884.246	1.877.673
	Ukupno	2.491.417	2.484.844

9. Rizik druge ugovorne strane (Član 12 Odluke)

Erste Bank AD Podgorica nije izložena riziku druge ugovorne strane.

10. Operativni rizik (Član 13 Odluke)

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Definicija operativnog rizika obuhvata pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik.

Banka uključuje reputacioni rizik u operativni rizik za potrebe procjene rizika budući da su te dvije vrste rizika usko povezane (npr. većina OpRisk događaja imaju velik uticaj s obzirom na reputaciju).

Okvir za upravljanje operativnim rizikom je modularan i sveobuhvatan sistem unutar banke i Erste grupe. Predstavlja razumno upravljanje i sastavni je dio cjelokupnog sistema upravljanja u Banci/Grupi. Dizajniran je sa ciljem da ispuni zahtjeve unutrašnjeg upravljanja rizicima i spoljnog regulatora.

Okvir osigurava da se operativnim rizikom i mogućim koncentracijama sveobuhvatno upravlja definišući:

- zajednički jezik uključujući taksonomiju te standarde za upravljanje i dokumentovanje operativnog rizika;
- vlasništvo nad rizicima i kontrolama s modelom „tri linije obrane“ kako bi se definisala struktura odgovornosti za upravljanje operativnim rizikom;
- apetit za rizik postavljajući limite i nivoe eskalacije u skladu sa strategijom poslovanja.

Banka je uspostavila sveobuhvatan sistem upravljanja operativnim rizikom, koji obuhvata:

- strategiju, politiku i interne akte kojim se definišu načela, postupci i metodi upravljanja operativnim rizikom,
- organizacionu strukturu uključujući i resurse za upravljanje operativnim rizikom,
- proces upravljanja operativnim rizikom koji uključuje :
 - o utvrđivanje operativnog rizika,
 - o tretiranje operativnim rizikom (procjena, mitigacija i prihvatanje operativnog rizika),
 - o kvantifikovanje operativnog rizika,
 - o praćenje i kontrola, kao i izvještavanje o operativnom riziku,
- upravljanje kontinuitetom poslovanja,
- utvrđivanje i održavanje potrebnog kapitala za operativne rizike.

Proces upravljanja operativnim rizikom

Banka utvrđuje i procjenjuje inherentni i rezidualni operativni rizik u svim materijalno značajnim procesima i sistemima Banke.

Operativni rizik pod uticajem je različitih faktora koje je potrebno uzeti u obzir pri određivanju izloženosti Banke operativnom riziku. Ti se faktori mogu grupisati u kategorije (npr. ekonomsko i poslovno okruženje, procesi i sistemi itd.)

Banka je implementirala brojne instrumente radi efikasnijeg upravljanja, kontrole i umanjenja mogućnosti nastanka operativnog rizika: .

- Kvantitativna analiza i nadzor operativnog rizika kroz prikupljanje internih i eksternih podataka o događajima operativnog rizika. Prikupljanje internih podataka o gubicima pomaže u razumijevanju gdje se i kako se rizici manifestuju te predstavlja osnovu za kvantifikovanje izloženosti operativnom riziku i kapitalu potrebnom za podržavanje te izloženosti;
- Procjena izloženosti operativnom riziku koji može nastati korišćenjem kvalitativnih metoda procjene, što podrazumijeva redovno sprovođenje samoprocjene rizika i kontrola, pri čemu se za sve utvrđene visoke rizike gdje kontrole nisu primjerene ili dovoljne moraju definisati korektivne mjere od strane nadležne organizacione jedinice sa ciljem mitigacije operativnog rizika;
- Ključni indikatori rizika (engl. Key Risk Indicators – KRI) se prate unutar Banke kao pokazatelji trenda izloženosti operativnom riziku za definisane tačke rizika;
- Banka je uspostavila proces procjene operativnih rizika za sve nove proizvode, aktivnosti, procese i sisteme, kao i procjena rizika koji nastaju povjeravanjem aktivnosti trećim licima (eksternalizacija);
- Pojedinačna procjena rizika vezana uz bilo kakve odluke ili nalaze povezane s operativnim rizikom mora se napraviti koristeći odluku o prihvatanju rizika (Risk Return Decision).
- Edukacija svih zaposlenih kako bi se povećala svijest o operativnom riziku

Praćenje izloženosti operativnom riziku podrazumijeva redovno analiziranje rezultata identifikovanja i mjerenja (procjenjivanja) operativnog rizika te informacije o aktivnostima tretiranja operativnog rizika. Tretiranje operativnog rizika obuhvata preventivne i korektivne aktivnosti, odnosno metode, kriterijume i postupke s ciljem prihvatanja, izbjegavanja, smanjenja ili prenosa utvrđenog rizika.

Redovno izvještavanje o operativnom riziku obezbjeđuje neophodne informacije za Izvršni odbor Banke, Upravni odbor Banke, LOCC odbor, odnosno sva druga relevantna tijela. Izvještavanje je ključno za podizanje svijesti o operativnom riziku u pogledu gubitaka i izloženosti te omogućava upravljanje operativnim rizikom, , npr. u slučaju

korektivnih mjera može se pratiti njihov status. Osim toga, na minimalno kvartalnoj osnovi održava se i Odbor za upravljanje nefinansijskim rizicima (LOCC). Cilj Odbora za upravljanje nefinansijskim rizicima je usklađivanje stavova i predlaganje donošenja odluka relevantnih za upravljanje operativnim rizikom u Erste Bank ad Podgorica na temelju koncepta odlučivanja o prihvatanju rizika, kao i sprovođenje korektivnih mjera te proaktivno upravljanje s ciljem smanjenja nefinansijskih rizika (operativni, reputacioni, rizik usklađenosti, pravni te rizik informacione i komunikacione tehnologije (ICT)). LOCC definiše standarde za nefinansijske rizike širom Banke.

Redovno izvještavanje osigurava detaljne informacije organizacionim jedinicama, jedinicama upravljanja rizicima, višem menadžmentu i Upravi Banke. Redovni protok informacija pomaže u proaktivnom upravljanju operativnim rizikom.

Upravljanje kontinuitetom poslovanja mora osigurati da su odabrani kritični poslovni procesi Banke stalno dostupni, kako u hitnim, tako i u kriznim situacijama kroz mjere planirane za takve situacije, uključujući zahtijevane pripreme radnje i preventivne mjere za izbjegavanje rizika, u cilju smanjivanja njegove vjerovatnoće i posljedica. Banka je uspostavila i održava plan kontinuiteta poslovanja kako je definisano dokumentom Politika upravljanja kontinuitetom poslovanja i upravljanje krizom. Dokumentovanje i održavanje tog plana sprovodi Služba za upravljanje operativnim rizikom i informacionu sigurnost.

Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik za Banku

Shodno članu 242 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Službeni list CG" br. 38/11 I 55/12), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod. Banka osigurava adekvatnost kapitala za operativni rizik tako da u svakom trenutku, na individualnoj osnovi na nivou Banke, osigura iznos kapitala za operativni rizik adekvatan vrstama, opsegu i složenosti usluga koje pruža i operativnom riziku kojem je izložena ili bi mogla biti izložena u pružanju datih usluga.

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica (Član 14 Odluke)

Banka ne vrši ulaganja u kapital drugih pravnih lica (akcije) s ciljem ostvarivanja kapitalne dobiti. Na dan 31.12.2019. ulaganje Banke u kapital drugih pravnih lica iznosi 2 mio Eur i odnosi se samo na akcije Vise i Mastercarda. Navedena ulaganja evidentiraju se na poziciji Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat. Ova ulaganja nijesu rezultat poslovnog modela Banke, već se odnose na prethodno stečene akcije Mastercard-a i Visa po osnovu članstva. Banka se ne bavi aktivnim ulaganjem u vlasničke hartije od vrijednosti.

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige (Član 15 Odluke)

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena Banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita.

Banka primjenjuje BPV («Basis Point Value») metodu za ocjenu promjene tržišne vrijednosti pozicije bankarske knjige koja nastaje kao posljedica pomjerenja krive prinosa. Na dan 31.12.2019. vrijednost BVP je iznosila 16 mil. Eur.

13. Sekjuritizacija (Član 16 Odluke)

Banka ne obavlja poslove sekjuritizacije, pa stoga ne objavljuje informacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika (Član 17 Odluke)

Politika upravljanja kolateralima je dokument kojim se uređuje priznanje i upravljanje kolateralima. Instrumenti obezbjeđenja (kolaterali) su sredstva naplate potraživanja koja Banci stoje na raspolaganju u slučaju kada klijent prestane otplaćivati svoje obaveze ili ih ne otplaćuje redovno u skladu s ugovorom. Kolaterali predstavljaju sekundarni izvor naplate te nijesu zamjena za ocjenu kreditne sposobnosti klijenta. Banka uzima vrste kolaterala koji se nalaze na popisu prihvatljivih kolaterala, a koristi ih u svrhu naplate, za smanjenje kapitalnog zahtjeva i ispravku vrijednosti. Da bi kolateral bio prihvatljiv, mora biti pravno sprovediv i siguran za naplatu, dokumentovan, te zadovoljiti uslove definisane za svaku pojedinu vrstu kolaterala. Prije uvrštavanja na popis, mora se utvrditi prihvatljivost, uslovi pod kojima su prihvatljivi, te da li se može i u kojim slučajevima koristiti za umanjeње ispravka vrijednosti i kao kreditna zaštita.

Sve vrste kolaterala koriste se u međusobnoj kombinaciji jednih sa drugima, a što zavisi od boniteta dužnika, visini i vrsti svakog pojedinog plasmana i odluci nadležnog nivoa odlučivanja.

Za svaku vrstu kolaterala određuje se efektivni % kojim se tržišna vrijednost kolaterala umanjuje za potrebe izračuna pokrivenosti portfolija kolateralima. Efektivni % odražava rizik gubitka koji se očekuje prilikom likvidacije kolaterala, a treba osigurati dovoljnu pokrivenost i u slučajevima nepovoljnih promjena na tržištu.

Davalac kolaterala je lice koje je izdalo hartiju od vrijednosti datu u zalog Banci, lice koje je dalo depozit, odnosno kreditna institucija kod koje je položen depozit, te lice koje daje nekretninu ili drugi oblik kolaterala u zalog Banci, odnosno dopušta fiducijarni prenos vlasništva.

Pružalac nematerijalne kreditne zaštite je osoba koja daje garancije/jemstva, kontragarancije i kreditne derivate u zalog Banci.

Kolaterali koje Banka obično uzima podijeljene su u grupe i to:

- nekretnine;
- pokretnosti;
- jemstva;
- potraživanja i prava;
- ostali kolaterali.

Podgorica, 27.maj 2020. godine.